

Goed Bericht

WIE IS JE MOEDER?

Paulus' onderwijs over Sara en Hagar

ANDRÉ PIET

WIE IS JE MOEDER?

Paulus' onderwijs over Sara en Hagar

André Piet

Stichting GoedBericht

Colofon

Titel: Wie is je moeder?

Paulus' onderwijs over Sara en Hagar

© 2023 André Piet, goedbericht.nl

Eerste druk: november 2023

Uitgever: Stichting GoedBericht, Rijnsburg

Alle rechten voorbehouden

Samenstelling, vormgeving en technische realisatie:

Evangelie Om Niet, evangelieomniet.nl

In samenwerking met Mathilde Garretsen

Foto cover © Oksana_nazarchuk via Canva

ISSN 2772 7939

NUR 707

INHOUD

INLEIDING **7**

Wat ging vooraf? **8-9**

Niet luisteren naar de wet **10-11**

Naar het vlees of door de belofte **11-13**

Twee verbonden **13-15**

Geen kwestie van 'balans' **15-18**

Het "opwaartse Jeruzalem" **18-19**

Verheug u, gij onvruchtbare **19-21**

Kinderen van de belofte **22-23**

Vijandschap **23-25**

Standhouden **25-27**

NOTEN **28**

Bijbelteksten: NBG-vertaling © 1951 Nederlands
Bijbelgenootschap, tenzij anders aangegeven.

INLEIDING

Geen christelijke prediker verkondigt alleen maar ‘wet’. De meesten verkondigen wet én genade of genade én wet. ‘Er moet een balans zijn’, zegt men. Paulus laat in Galaten 4 een heel ander geluid horen en maakt dit duidelijk aan de hand van de geschiedenis van Sara en Hagar.

Galaten 4 verwijst naar een geschiedenis die inmiddels zo’n pakweg 4000 jaar geleden heeft plaatsgevonden, van Sara en Hagar of vice versa. Deze geschiedenis wordt 2000 jaar later door Paulus besproken in de Galaten-brief. Het is misschien wel goed om de context van deze Bijbelpassage te schilderen: waar gaat het nou eigenlijk over?

Nadat Paulus in Galaten 3 had aangetoond dat de wet van Mozes als ‘pedagoog’ slechts een tijdelijke functie vervulde, laat hij in hoofdstuk 4 zien dat “zij die onder de wet willen leven”, blind zijn voor de diepere zin van “de wet”. Dit geldt voor het jodendom maar niet minder voor het christendom, als religie. Paulus laat zien dat een geschiedenis als van Hagar en Sara en hun beide zonen, in type verwijzen naar respectievelijk het oude verbond van slavernij en het nieuwe verbond van vrijheid en blijheid. Die twee verdragen elkaar niet. Toen niet en nu niet.

Wat ging vooraf?

Laten we Galaten 4 eens nader bezien. Drie hoofdstukken zijn voorafgegaan en die hebben uiteraard een bepaalde aanleiding.

U moet weten, Paulus had in Galatië (het hedendaagse Turkije), in de landstreken daar, het Evangelie verkondigd in een niet-Joodse 'heidense' omgeving. Hij had hen de Boodschap aangaande de Zoon van God verteld en dit had weerklank gevonden. Er waren er velen die tot geloof waren gekomen en deze Boodschap in hun hart hadden gesloten en beaamd.

Daarna was Paulus weer verdergegaan. Maar hij had 'zijn hielen nog niet gelicht', of er waren in de ekklesia's – de gemeenten die in die landstreek ontstaan waren – Judaïsten gekomen.

Wat waren dat voor mensen?

Dat waren mensen die de heidense gemeenten wilden 'judaïseren'. Dit woord komen we letterlijk zo tegen in Galaten 2:14 en dit woord wil zeggen dat zij hen wilden *verjoodsen*. In dit hoofdstuk wordt er tevens op gezinspeeld, dat ze bijvoorbeeld de spijswetten, zoals die voor Joden golden, wilden opleggen. En we lezen in Galaten 4, dat ze dagen, maanden en jaarlijkse hoogtijdagen wilden invoeren in die ekklesia's.

*Jullie zijn nu gelovig geworden, maar ...
als jullie echt compleet willen worden,
als jullie echt willen groeien in het geloof,
als jullie volmaakt daarin willen zijn,
dan zullen jullie toch écht de Thora moeten gaan houden.*

We lezen eveneens in deze hoofdstukken dat ze de besnijdenis wilden invoeren. Paulus is ontsteld en zo begint hij zijn brief ook. De toon die hij in deze hele brief aanslaat is nogal fel. Hij zegt:

“Ben ik nu jullie vijand omdat ik jullie de waarheid zeg?” En hij zegt in Galaten 3 (letterlijk vertaald): “Zijn jullie nou helemaal betoverd?” En: “Zijn jullie nu begonnen in geest en eindigen jullie in vlees?” Met andere woorden:

*Jullie hebben “de Boodschap om niet” ontvangen.
God houdt van jullie zoals jullie zijn.
Hij rechtvaardigt jullie.
En nu denken jullie het compleet te maken,
het te voleindigen in het vlees,
door werken te doen
en zo rechtvaardig te leven voor God?*

Paulus gaf aan: “Je bent gerechtvaardigd door geloof.” Dat wil zeggen: door het aanvaarden van de belofte van God. Zó is een mens rechtvaardig. In de Galaten-brief evenals in de Romeinen-brief verwijst hij daarbij naar de geschiedenis van Abraham.

In Galaten 3 zet Paulus eveneens uiteen, dat de wet een tijdelijke functie heeft gehad. Duizenden jaren na Adam is deze pas aan Israël gegeven.

Honderden jaren nadat God de belofte had gegeven aan Abraham, kwam de wet op de berg Sinaï tot het volk Israël. Slechts één volk. En dat was een pedagoog, een tuchtmeester, tot op het moment dat Christus uit de doden opstond. En nu zijn wij, in tegenstelling tot wat de Judaïsten beweren, niet onder die pedagoog, niet onder de tuchtmeester. Dat had Paulus in Galaten 3 uitgelegd.

Vervolgens komen we in hoofdstuk 4, aan het slot daarvan. Daar geeft Paulus aan: “ik ben in zorg over jullie”. En dan vervolgt hij met vers 21 en daar gaan we de draad oppakken.

Niet luisteren naar de wet

Galaten 4

*²¹ Zegt mij,
gij, die onder de wet wilt staan,
luistert gij niet naar de wet?*

Het idee hierbij is: jullie willen graag de wet houden, onder de wet staan, maar in wezen luisteren jullie niet naar de wet.

Die twee staan tegenover elkaar. Je zou zeggen: als je luistert naar de wet, ga je eronder staan. Maar Paulus keert het precies om: als je onder de wet staat, luister je niet naar de wet.

Die wet heeft als wet (!), zoals betoogd in Galaten 3, een tijdelijk functie gehad. Dat is wat hij in de volgende verzen ook laat zien. Wij houden ons bezig met de *Thora*, maar niet omdat we er onder gaan staan en we de dingen die daarin staan over de spijswetten en de hoogtijdagen en al die bepalingen (noem ze alle 613 maar op) gaan houden – we luisteren ernaar omdat God ons erin onderwijst en Zijn belofte erin doorklinkt.

Ga nu niet zeggen: “Ach, dat was een dwaling in die dagen”, want wat Paulus schrijft in deze brief is hóógst actueel. In wezen zijn de ekklesia's al in de dagen van de apostelen verjudaïseerd en daarna is bijna heel de christenheid die weg ingeslagen. De kerk waande zich ook Israëel, zij had de plaats van Israëel ingenomen. Zoveel dingen in de christenheid verwijzen naar dat judaïsme. Van de sabbat hebben ze de zondag gemaakt, van de besnijdenis hebben ze de zuigelingen-doop gemaakt en ze hebben een bepaalde priester-elite, met priestergewaden, allemaal herinnerend aan het judaïsme. Dat is allemaal gemeengoed geworden onder christenen.

Het is een religie geworden, een godsdienst met allemaal wetten en geboden, enzovoort, maar ze “*luisteren niet naar de wet*”. De diepere zin ontgaat hen.

Naar het vlees of door de belofte

Galaten 4

*22 Er staat immers geschreven,
dat Abraham twee zonen had,
één bij de slavin en één bij de vrije.*

De ‘vrije’ staat tegenover de ‘slavin’. De slavin verwijst naar Hagar en Sara stond in de vrijheid.

Paulus zegt: “De predikers die jullie onder de wet willen brengen, zeggen dat kinderen van Abraham zich aan de wet moeten houden. Maar, vergis je niet, als je werkelijk naar de *Thora* zou luisteren, dan weet je dat Abraham één zoon bij de slavin had en één bij de vrije.”

De jудаïsten kunnen nu wel zeggen: “Ik ben een zoon van Abraham”, maar *so what?* De vraag is: wélke zoon ben je? Ben je een kind van de belofte? Of ben je die ene zoon van de slavin Hagar?

*23 Maar die van de slavin
was naar het vlees verwekt,
doch die van de vrije door de belofte.*

Het is heel tekenend: de zoon van de slavin is “naar het vlees” verwekt. Die zoon is dus gebonden en gaat gebukt onder een juk. Laten we even teruggaan naar de geschiedenis waar Paulus naar verwijst:

Genesis 16

*¹ Sarai nu, de vrouw van Abram,
schonk hem geen kinderen ...*

Sara was onvruchtbaar en al die jaren dat God Zijn belofte inmiddels had gegeven, kwam er geen kind. In Genesis 15 lees je al dat God had gezegd: “Zoals de sterren van de hemel, zo zal jouw nageslacht zijn.” De jaren telden en klommen bij dit oudere echtpaar.

En dan vervolgt de tekst:

Galaten 4

*¹ ... en zij had een Egyptische slavin,
wier naam was Hagar.*

*² En Sarai zeide tot Abram:
Zie toch, de HERE heeft
mij niet vergund te baren;
ga toch tot mijn slavin;
misschien zal ik uit haar gebouwd worden.
En Abram luisterde naar Sarai.*

Sara is gaan redeneren: *God gaat misschien die belofte vervullen van dat talrijke nakomelingschap via Hagar. Laten we het dan maar op die manier doen, door God een beetje te helpen. Het wordt toch wel heel erg moeilijk anders, want jij bent zelf al een man op leeftijd en ik ben bovendien onvruchtbaar.*

Sara kon helemaal geen kinderen krijgen, ze was onvruchtbaar en dan is kinderen krijgen toch onmogelijk? Maar God en ‘onmogelijk’ zijn twee woorden die niet bij elkaar passen. Staat ook niet in de geschiedenis van Abraham (Gen.18:14): “Zou voor de HERE (letterlijk: JAHWEH = God) iets te wonderlijk zijn?”

Sara maakt Abram deelgenoot van het idee dat bij haar post had gevat en ze gaf hem een advies. En je leest dan dat Abram luisterde naar Sara. Het hele Midden-Oosten conflict zou je op deze daad kunnen terugvoeren: een conflict tussen Ismaël en Isaak. Maar van die kant wil ik het in deze uitgave niet benaderen, het idee is vooral: Hagar is een slavin en zij baarde “naar het vlees”. Dat wil zeggen: Abram heeft een kunstje of een truc uitgevoerd; hij wilde God een handje helpen.

God heeft het weliswaar beloofd, maar Hij zal het wel iets anders bedoeld hebben. En wij moeten nu toch maar ons beste beentje voor zetten en de belofte daarmee in vervulling doen laten gaan.

God helpen ... maar Paulus zegt: dat kind is “naar het vlees verwekt”. Dit staat tegenover het kind, dat door de belofte werd verwekt; dat is de vrije.

Twee verbonden

Het is heel apart, zoals Paulus deze geschiedenis benaderde. God geeft een belofte aan Abraham, maar voordat die belofte vervuld wordt – de beloofde Zoon van Abraham (en ik bedoel het nu dubbelzinnig, verwijzend namelijk naar Jezus Christus; Hij is hét Zaad van Abraham: dé beloofde Zoon) – krijg je eerst nog die geschiedenis van dat ‘eigen werk’, de geschiedenis van Hagar en Ismaël. Paulus zegt: “Dat is een beeld van de wet”, en dat klopt inderdaad precies. Ook typologisch klopt het precies, want eerst gaf God Zijn belofte aan Abraham, 430 jaar voordat Hij de wet gaf op de berg Sinaï. En pas veel later zou God daadwerkelijk de beloofde Zoon geboren doen worden, Christus.

Wat Paulus nu naar voren gaat brengen, is dat in de geschiedenis met Sara en Hagar een diepere zin gelegen is.

Galaten 4

*23 Maar die van de slavin
was naar het vlees verwekt,
doch die van de vrije door de belofte.
24 Dit is iets, waarin een diepere zin ligt. ...*

Letterlijk zegt hij: “dit is allegorisch”, en als je luistert naar de wet, dan zou je dat moeten zien en kunnen ontdekken. Sommige mensen zeggen: “Daar wil ik niets van weten.” De Galaten hebben het niet gezien, ze waren zó drukdoende met ‘dit moeten we doen’ en ‘dat mogen we niet doen’ en de wet moet gehouden worden ... Maar luister nu gewoon naar wat de wet zegt *in diepere zin*. Want juist dát openbaart zulk een geweldig licht van God, namelijk: het licht van Zijn genade.

Allegorisch wil zeggen: een metafoor, een type. “Want” zegt Paulus, “dit zijn twee bedelingen”.

*24 ... Want dit zijn twee bedelingen:
de ene van de berg Sinai,
die slaven baart, dit is Hagar.*

Letterlijk staat er: “dit zijn twee verbonden”.

Dus Hagar staat voor een verbond en Sara staat voor een verbond. Of, zo u wilt, Ismaël staat voor een verbond en Isaak.

- Het verbond met Abraham was onvoorwaardelijk. Je leest in Genesis 15 dat God een verbond sluit met Abraham, waarbij hij in slaap viel. Een eigenaardige geschiedenis, maar het is tekenend, want het betekent dat er van de mens geen enkele bijdrage verwacht wordt.

- Daarnaast heb je het verbond bij de berg Sinai, dat is een tweezijdig verbond. Dat wil zeggen: God geeft weliswaar een belofte, Hij geeft weliswaar Zijn genade, maar de vervulling ervan wordt afhankelijk gemaakt van de prestaties van de mens.

Het volk had gezegd: “alles wat de HERE gesproken heeft, dat zullen wij doen”. Heel hoogmoedig:

Ú geeft een belofte
en wij doen ook een belofte.

Maar dat is ‘linke soep’... Dat bleek meteen al, want voordat zij de wet daadwerkelijk kregen en de stenen tafelen in ontvangst konden nemen, lag die al in gruzelementen en hadden ze hun beloften verbroken.

Galaten 4

24 Dit is iets, waarin een diepere zin ligt.

Want dit zijn twee bedelingen:

de ene van de berg Sinai,

die slaven baart, dit is Hagar.

Letterlijk: “dit zijn twee verbonden”.

Geen kwestie van ‘balans’

En dan gaat Paulus verder:

24 ... Want dit zijn twee bedelingen:

de ene van de berg Sinai,

die slaven baart, dit is Hagar.

*25 Het woord Hagar
betekent de berg Sinai in Arabië.
Het staat op één lijn
met het tegenwoordige Jeruzalem,
want dat is met zijn kinderen in slavernij.*

De berg Sinai baart slaven en hij zegt: dat is Hagar. Het woord 'Hagar' betekent: de berg Sinai in Arabië. Meestal wordt de berg Sinai aan de andere kant van de Rode Zee gelokaliseerd, maar er zijn sterke aanwijzingen dat het inderdaad in Arabië is. (Ik prikkel u om die gedachte eens te overwegen, niet om daar nu dieper op in te gaan.)

Het is veelzeggend dat het woord 'Hagar' de berg Sinai in Arabië is. Dat is de allegorie, de metafoor, dat is precies waar het voor staat; de berg Sinai wordt gesymboliseerd in Hagar. En dan zegt Paulus: "Het staat op één lijn met het tegenwoordige Jeruzalem". Het godsdienstige Jeruzalem staat immers ook voor 'de berg Sinai', voor het houden van de wet. Paulus vervolgt, dat Jeruzalem met zijn kinderen in slavernij gebonden is, het gaat gebukt. Dus je krijgt dit idee: van 'de berg Sinai' is Hagar een uitbeelding en dat ligt in één lijn met het tegenwoordige Jeruzalem, dat zich immers eveneens laat leiden door al Gods bepalingen die gegeven zijn op de berg Sinai.

Waarom wordt dit met elkaar vergeleken? Omdat beiden "baren naar het vlees". Men dént dat Gods belofte door eigen werken vervuld moet worden, dat je rechtvaardig wordt door je eigen prestaties. Wil je rechtvaardig in deze wereld leven? Dan moet je 'dit doen' en dan moet je 'dat doen'. Paulus zegt: "Niks daarvan!" Een mens is rechtvaardig doordat deze "amen" zegt op Gods belofte.

God had onvoorwaardelijk beloofd: “zo zal jouw nageslacht zijn”. En Abraham geloofde God. Hij beaamde Hem en zo was hij rechtvaardig. Hij leefde niet volgens de wet, hij kón nog niet eens volgens de wet leven, want het zou nog honderden jaren duren voordat God de stenen tafelen, en alles wat erbij hoort, aan het volk Israël zou geven.

Mensen vragen zich af: hoe kun je rechtvaardig leven zonder wet? Ik heb het christenen, die elke zondag luisteren naar de tien geboden die God aan het volk Israël gegeven heeft, vaak horen zeggen. Ik las ooit van Fons Jansen de uitspraak: “Om tien uur sprak de dominee: ‘we zijn bevrijd’, maar pas om 11 uur werden wij uit het diensthuis geleid ...”. En vaak is dat zo. Natuurlijk kun je zeggen: “men predikt genade”, ja, maar men predikt ook wét. Dan zegt men: “er moet balans zijn”.

Ik heb het zo vaak gehoord. Ik ben zelf in zo’n milieu groot geworden en verreweg de meeste christenen kennen dat. Dat is een theologisch jargon. De prediking moet een balans zijn van wet en genade, dat is een standaardformule zelfs: Evangelie én wet. Dan zeggen ze: “Beide elementen: je moet vertellen van Gods genade, maar je moet ook vertellen wat een mens moet doen, want hij moet werken om rechtvaardig te zijn.” Paulus veegde de vloer daarmee aan, want het is namelijk geen kwestie van balans. Want wat men ‘balans’ noemt, is niets anders dan twee elementen mixen die elkaar niet verdragen.

Hagar, staat voor de vrouw die baart naar het vlees, een kunstje, God willen helpen, eigen werken. En wat ook heel typerend is: ze baart slaven, ze was zelf een slavine. Ismaël was de zoon van een slavine, gebonden, gebukt. Paulus zegt: dat is allegorisch, een metafoor, typerend voor het tegenwoordige Jeruzalem, het jodendom en voor allen die onder de wet willen staan, voor in

feite religie in het algemeen, de christelijke inclusie. Feitelijk heeft Paulus het hier ook over de gemeenten in Galatië, die de naam van Christus kenden, maar inmiddels “van de genade waren vervallen”¹. Wat heb je dan nog over?

Het “opwaartse Jeruzalem”

Galaten 4

*²⁶ Maar het hemelse Jeruzalem is vrij;
en dat is onze moeder.*

*²⁷ Want er staat geschreven:
Verheug u, gij onvruchtbare, die niet baart,
breek uit en roep, gij die geen weeën kent,
want talrijker zijn de kinderen der eenzame
dan van haar, die een man heeft.*

Paulus gaat diep met zijn bespreking, hij gaat van Schriftplaats naar Schriftplaats. Ik denk dat Paulus bij “het hemelse Jeruzalem” niet doelt op die stad Boven. Ook dat is een bijbels begrip, maar er staat hier letterlijk: “het opwaartse Jeruzalem”.

- Aan de ene kant heb je het tegenwoordige Jeruzalem, dat gebukt gaat onder de wet en een ‘slavin’ is.
- Aan de andere kant heb je het opwaartse Jeruzalem en Paulus noemt dat later in Galaten 6:16: “het Israël van God”². Zij die het Evangelie werkelijk kennen en weten dat ze bevrijd zijn van de last.

Iemand die gebukt gaat kijkt naar beneden, maar iemand die het moet hebben van Gods belofte, kijkt omhoog. Dan hoef je helemaal niet te kijken naar jezelf en/of naar anderen.

God heeft gesproken:

Ik maak jou rechtvaardig. Ik geef jou wat jij nodig hebt, ook in je praktische leven. Niet alleen de redding, maar ook de heiliging neem Ik voor Mijn rekening en de vrucht van de geest.

Dat alles is geen eigen werk, maar dat is wat God geeft. Hoe werkt dat dan? Heel simpel: Hij heeft gesproken en daarom kijk je omhoog ... en dan word je ook echt méns. Het Griekse woord voor mens is *anthrōpos*. Dit woord betekent letterlijk als je het ontleedt: iemand die “naar omhoog kijkt”. Schitterend! Dán ben je een mens. Er zijn er velen, ook godsdienstigen, die in werkelijkheid altijd maar naar beneden kijken en gefrustreerd zijn.

Nu ben ik wel gered, maar nu moet ik mijn best doen, alleen ik voldoe toch niet aan de norm ...

En hoe meer je bezig bent met ‘voldoen aan de norm’, hoe meer je erbij bepaald wordt dat je tekortschiet en dat is teleurstellend, frustrerend. Dat is niet leuk, daar wordt een mens niet blij van. Een kenmerk van de blijde Boodschap is, dat je er vreugde door ontvangt. En die vreugde geeft ook vrede en dát werkt vrucht uit.

Het opwaartse Jeruzalem, het Israël van God dat werkelijk wéét dat het bevrijd is, *kijkt omhoog*. En inderdaad, dat is *vrij*.

Verheug u, gij onvruchtbare

Paulus zegt: “Het opwaartse Jeruzalem, dat is onze moeder. Jullie praten maar over ‘wij zijn zonen van Abraham’. De vraag is: wie is je moeder?” Dus niet: wie is je vader?

Abraham had twee zonen. Van wie ben jij een zoon? Ben je een zoon van de slavin, of ben je een zoon van de vrije, van Sara?

Naar de belofte verkregen, dat is de vraag.

En dan gaat Paulus een woord citeren uit Jesaja 54:

Galaten 4

²⁷ Want er staat geschreven:

*Verheug u, gij onvruchtbare, die niet baart,
breek uit en roep, gij die geen weeën kent,
want talrijker zijn de kinderen der eenzame
dan van haar, die een man heeft.*

Allemaal bijbelse associaties; diepere structuren van de Schrift. Deze structuren openbaart hij zo, al schrijvend. Schitterend!

Paulus refereert aan Jesaja 54, wat volgt op Jesaja 53. En Jesaja 53 is een begrip. Het is dat hoofdstuk waar gesproken wordt over “de knecht des HEREN”, maar feitelijk is het de belijdenis die Israël, als volk, eens op haar lippen zal nemen, wanneer het tot ontdekking komt Wie die Knecht is. En dan zullen ze zeggen: “wij achtten Hem als een geslagene en van God verdrukte, maar om onze overtredingen werd Hij doorboord. En als een lam dat ter slachting geleid wordt, zo deed Hij Zijn mond niet open. En om de overtreding van het volk is de straf op Hem geweest.”

Al die woorden van Jesaja 53 zijn de woorden van Israël, wanneer zij in de toekomst de Knecht zullen herkennen.

En dan heft Jesaja 54:1 aan met: “*Verheug u, gij onvruchtbare ...*”. Waarom noemt Paulus dat vers nu? Wel, het gaat erom: je bent tot de ontdekking gekomen *Wie* “de Knecht des HEREN” is. Je bent tot de ontdekking gekomen *Wie* de opgewekte Messias is en hebt *de vrijheid in Hem verkregen*.

Nu gaat Paulus nog een link leggen, hij zegt namelijk: “die onvruchtbare, dat is Sara”. Sara was die onvruchtbare vrouw, die niet in staat was om kinderen te baren, dat was onmogelijk. Maar hoezo: *verheug u, gij onvruchtbare, die niet baart, breek uit en roep, gij die geen weeën kent?* Dat wil zeggen: sta op! Letterlijk en figuurlijk: sta op, nieuw leven, breek uit en jubel! Waarom? Omdat God *léven* uit de dood verwekt, want Sara’s lichaam was verstorven, zo wordt dat genoemd in de Bijbel. Zij kon geen leven voortbrengen en zij was in feite een uitbeelding van de dood. Onvruchtbaar.

Het hele Evangelie gaat over deze boodschap: dat voor God niets onmogelijk is. En wat doet Hij? Hij verwekt leven uit de dood, *dát* is het Evangelie. Wij zijn allemaal stervelingen, al die miljarden mensen. Hebben we daarvoor gekozen? Nee, dat ben je gewoon op voorhand al. Je komt ter wereld en vanaf dan staat reeds vast: eens komt er een moment dat je ook weer afscheid neemt. We zijn stervelingen en jarenlang denken we daar misschien nauwelijks aan. Maar soms word je er ineens bij bepaald en hoe ouder je wordt, hoe meer je erbij bepaald wordt.

We zijn stervelingen, maar waarom hebben wij een blijde Boodschap? Omdat we een God kennen Die de doden levend maakt en leven verwekt uit de dood. Abraham en Sara waren verstorven, maar God is Degene Die doet opstaan en Abraham heeft dat ‘aan den lijve’ ervaren en dat bedoel ik inderdaad dubbelzinnig. God doet opstaan en verwekt leven uit de dood. Dat is toch een geweldige reden om te juichen!

Waarom kijken wij omhoog? We hebben een God, voor Wie niets onmogelijk is en we kijken *óver* het graf heen. *Uitzicht*, het beste komt nog!

Kinderen van de belofte

We leven in vrijheid uit de belofte. Zo verandert God een mens. Zijn woord verandert ons en zo is het. Het Evangelie is een kracht Gods en als je het gelooft, gaat het werken. Het is explosief, het is dynamisch.

Galaten 4

*27 ... Verheug u, gij onvruchtbare, die niet baart,
breek uit en roep, gij die geen weeën kent,
want talrijker zijn de kinderen der eenzame
dan van haar, die een man heeft.*

Paulus past dit ook hier toe in verband met de geschiedenis van Hagar en Sara. Met andere woorden: jullie zijn kinderen van Sara, kinderen van de belofte; niet alleen uit de Joden, maar evenzogoed uit de natiën.

De kinderen van Sara zijn veel talrijker dan die van Hagar. Dat was allemaal eigen werk en dat leverde alleen maar ellende op; zij baarde alleen maar slaven. Daarom, een mens doet er altijd verstandig aan om gewoon te luisteren naar wat God zegt.

“Wie het laatst lacht, lacht het best.” Volgens mij heeft Sara dat bedacht ... Ze noemt niet voor niks haar zoon ‘Isaak’. Wat betekent dat? ‘Hij zal lachen’, want God – als ik het zo mag zeggen – trekt gewoon een lange neus naar al het menselijk gepraat over ‘onmogelijk’.

Hoezo onmogelijk?!

Ik ben er, Die werkt.

En *Ik* ben er ook, Die Mijn belofte vervult.

Een kind van de belofte is iemand die lacht. We lachen om al die 'onmogelijkheden'.

*28 En gij, broeders, zijt,
evenals Isaak,
kinderen der belofte.*

In het voorgaande hoofdstuk had Paulus aangegeven: "Indien gij nu van Christus zijt, dan zijt gij zaad van Abraham ..." (Gal.3:29).

Indien gij nu van Christus zijt ... Dat wil zeggen: van de Opgewekte, de uit de doden Opgestane – léven uit de dood.

... dan zijt gij zaad van Abraham ... Dat had Paulus al uitgelegd. Het "Zaad van Abraham" is Christus. Als wij nu van Christus zijn, zijn we dus zaad van Abraham. Zo schrijft Paulus over die dingen en het is heel logisch. Het is niet alleen logisch, het is gewéldig! We zijn kinderen van de belofte!

Vijandschap

Dan zegt Paulus:

Galaten 4

*29 Maar zoals destijds hij,
die naar het vlees verwekt was,
hem, die naar de geest verwekt was, vervolgte,
zo ook nu.*

Waar doelt hij op? Hij doelt op de geschiedenis die je leest in Genesis. Als inmiddels Isaak geboren is, dan ontstaat er een conflict. Want dan staat er:

Genesis 21

⁶ En Sara zeide:

God heeft gemaakt, dat ik lach;

ieder die het hoort, zal om mijnentwil lachen.

⁷ En zij zeide:

Wie had Abraham durven toezeggen:

Sara zoogt kinderen?

Want ik heb een zoon gebaard in mijn ouderdom.

⁸ En het kind groeide op en werd gespeend,

en Abraham richtte een grote maaltijd aan

op de dag dat Isaak gespeend werd.

⁹ Toen zag Sara,

dat de zoon van Hagar, de Egyptische,

die zij Abraham gebaard had, spotte ...

Sara zei: “God heeft gemaakt, dat ik lach; ieder die het hoort, zal om mijnentwil lachen”. Ze noemt haar kind ‘lachen’. Ze lachte het laatst, maar ook het best.

Wanneer valt er wat te lachen? Als je God kent en als je gewoon uitgaat van Zijn beloften, niet van je eigen werk. Daar word je doodongelukkig van en dan leef je in slavernij. Dan ben je altijd maar bezig met werken en je best doen en je komt er nooit. Dan kijk je naar beneden. Kijk omhoog! Dat geldt niet alleen voor Sammy³.

*Het kind groeide op en het werd gespeend ... met andere woorden: het raakte van de borst af. ‘Gespeend’ wil zeggen dat je niet meer de moedermelk drinkt en dat was een hele *happening*, want er staat: Abraham richtte een grote maaltijd aan, op de dag dat Isaak gespeend werd. Isaak was toen vijf jaar. Dat is een hele berekening en daar ga ik u niet mee lastigvallen, maar ‘niet meer*

gespeend worden' was destijds een heel gebeuren. Want dan ben je 'van de melk af' en daarin zit een diepere zin; dan ben je eindelijk toe aan de vaste spijs. Dan ben je niet meer onder het ABC van de wet, maar dan heb je te maken met het diepere onderwijs van de Schrift. Dat zit er dus allemaal aan vast.

En nu komt het, want daarom verwijs ik naar dit hoofdstuk (dat doet Paulus namelijk ook): *Toen zag Sara, dat de zoon van Hagar, de Egyptische, die zij Abraham gebaard had, spotte ...* Dat geeft aan dat Ismaël Isaak bespotte. Waarschijnlijk – dat zou je kunnen opmaken uit de context – ingegeven door Hagar, want er ontstond nijd, jaloezie. En dat kun je jezelf misschien ook wel voorstellen, want 'dat was allemaal maar makkelijk'. Die Isaak kwam het laatst en is nog de zoon van de belofte ook ...! Er ontstond twist, maar vooral vijandschap en die vijandschap is feitelijk de kift; het niet kunnen hebben. En Paulus zegt dat ook: "Maar zoals destijds hij, die naar het vlees verwekt was, hem, die naar de geest verwekt was, vervolgde, zo ook nu."

Toen was de volle vervolging van Ismaël gericht op het kind van de belofte. En Paulus geeft aan: het is nog steeds niet anders. Zij die onder de wet leven, zijn in slavernij en ze kunnen de vrijheid niet hebben. Dat zou allemaal 'te makkelijk zijn om zo te leven'.

Standhouden

Het is het één of het ander. En dat blijkt ook wel, want dan staat er:

Galaten 4

*³⁰ Maar wat zegt het Schriftwoord?
Zend de slavin weg met haar zoon,
want de zoon der slavin*

*zal in geen geval erven
met de zoon der vrije.
³¹ Daarom, broeders,
zijn wij geen kinderen ener slavin,
maar van de vrije.*

Dat is precies het citaat wat dan volgt op vers 9 van Genesis 21:

Genesis 21

*¹⁰ ... en zij [Sara] zeide tot Abraham:
Jaag die slavin met haar zoon weg,
want de zoon van deze slavin
zal niet erven met mijn zoon, met Isaak.*

Dus ga niet zeggen: ‘we moeten het in balans houden’. Evangelie én wet, allebei, kom op, gezellig in de tent ... Nee, je leeft uit de belofte, maar dan niet uit werken. Het is *belofte*, laat je niet gek maken. Laat je er ook niet door van de wijs brengen. Het is Gods belofte, Evangelie, puur om niet, daarop mogen we staan. Lééf daaruit en zo erf je ook.

Die erfenis is trouwens ook de zegen van Abraham en dat heeft alles te maken met de belofte van de geest en wat God in je kan uitwerken, namelijk: de vrucht van de geest. Het werkt maar op één manier: doordat Hij actief wordt in jouw leven met Zijn woord van belofte. Het is Zijn werk.

Nadat hij alles uiteen heeft gezet en uitgelegd over Sara en Hagar concludeert Paulus: “Daarom, broeders, zijn wij geen kinderen ener slavin, maar van de vrije.”

God geeft Zijn belofte, sta daarop!

En dan pak ik even Galaten 5:1 nog mee. Van die hoofdstuk-indeling moet je je niet te veel aantrekken, want vers 1 sluit naadloos aan bij het voorgaande vers van hoofdstuk vier:

Galaten 5

*¹ Opdat wij waarlijk vrij zouden zijn,
heeft Christus ons vrijgemaakt.*

*Houdt dus stand
en laat u niet weder
een slavenjuk opleggen.*

Weet je wat dat is, standhouden? Dat wil zeggen: sta op de belofte, het Evangelie, en zeg daar “amen” op, elke dag. Dus niet alleen maar: ik heb daar ooit op gestaan. Dat hadden de Galaten ook. Zij hadden er ooit op gestaan, maar ze waren betoverd en werden er weer van afgebracht, dat was de ellende.

Sta op de belofte en zeg daar “amen” op. Blijf erop staan, elke dag weer opnieuw:

*Ik ben rechtvaardig, U heeft gesproken.
U bent het ook, Die Uw geest aan mij gegeven heeft en dingen
uitwerkt in mijn leven. Dat is niet mijn werk, maar Úw werk.
Dank U wel op voorhand, dat U dat doet en mij vrede en vreugde
geeft en al die andere dingen nog meer.*

Dan leef je in dankbaarheid.

Dat ‘staan’ wil zeggen: je dankt en prijst God, dag in dag uit voor wat Hij gedaan heeft, doet en zal doen. Kortom: Hém alleen de eer. En als je God alleen de eer wilt geven, laat Hem dan ook het werk doen. Zo’n leven mogen we leven, houd dus stand.

NOTEN

¹ “Christus is u ijdel geworden, die door de wet gerechtvaardigd wilt worden; gij zijt van de genade vervallen.” Gal.5:4 [SV1977] Wat is “van de genade vervallen”? Is dat dat je de wet overtreedt? Nee, het antwoord staat erbij: “als gij door de wet gerechtigheid verwacht”. Het was dus niet dat zij de wet al overtraden, maar ze dachten: als ik nu probeer (let op dat woord ‘probeer’) voor God te leven op ‘die en die manier’ ... Als je dat denkt, dan ben je van de genade vervallen met betrekking tot de praktijk. We moeten daarbij niet denken dat iemand die Zijn eigendom is, uit Zijn hand gerukt zou kunnen worden. Uiteraard is dat ónmogelijk. Meer over dit onderwerp: <https://goedbericht.nl/lezingen/van-de-genade-vervallen/>

² Galaten 6:16 (letterlijk): “En zovelen zich naar deze elementaire regel richten, vrede en ontferming zij over hen en over het Israël van God.” Over zovelen die zich richten naar de regel van de nieuwe schepping, zegt Paulus vrede en ontferming aan. Maar ook “over het Israël van God”. Men heeft geprobeerd dit “en” te verklaren als ‘namelijk’, maar die betekenis is hier geforceerd. Dit temeer daar de apostel in zijn brieven nadrukkelijk een onderscheiden toekomst ziet weggelegd voor het (etnische) Israël. Precies zoals de Hebreeuwse profeten daarover hebben gesproken. Vandaag echter is Israël als volk tijdelijk terzijde gesteld vanwege ongeloof. Slechts een gelovige minderheid vormt “in de tegenwoordige tijd een overblijfsel naar de verkiezing van genade” (Rom.11:5). Zij zijn nu “het Israël van God”. Maar bij die kleine rest blijft het niet. Want de gedeeltelijke verharding die over Israël is gekomen heeft een totdat. Wanneer eenmaal de volheid van de natiën binnengaat, zal “geheel Israël gered worden” (Rom.11:25,26). Met dat volk zal God een nieuw verbond

sluiten en de Verlosser die uit Sion komt, zal de goddeloosheden van Jakob afwenden. Dit volk zal het kanaal van zegen worden voor de hele wereld! Een koninkrijk van priesters temidden van alle natiën – het Israël van God! Bron: Piet, A. (2022). Galaten 6:16 – en over het Israël van God. GoedBericht, <https://goedbericht.nl/rubriek/galaten-616-en-over-het-israel-van-god/>

³ *Sammy* is een single van de Nederlandse zanger Ramses Shaffy uit 1966. Het lied bezingt Sammy die – volgens de liedtekst – gebogen door het leven gaat. Het lied roept deze Sammy, en daarmee in feite iedereen, op om omhoog te kijken ...
Bron: [https://nl.wikipedia.org/wiki/Sammy_\(lied\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Sammy_(lied))

Goed Bericht

GoedBericht.nl wijst op de ene GOD, Die alles beschikt en bij Wie nooit iets misgaat. Zij wijst op Jezus Christus als Redder der wereld. Jazeker, van *alle mensen!* Omdat GOD nooit laat varen de werken van Zijn handen.

Uitgangspunt is de Bijbelse boodschap zoals Paulus dit als “apostel en leermeester van de natiën” heeft mogen bekendmaken. Goed Bericht wil uitsluitend wijzen op wat “er staat geschreven”. Want “de Schrift” *bewijst én verklaart* zichzelf.

Bron: Piet, A. (2013). *Sara en Hagar*. GoedBericht,
<https://goedbericht.nl/lezingen/sara-hagar/>

In samenwerking met:

Stichting Evangelie Om Niet

Het Evangelie spreekt van de ene God,
Die OM NIET alle mensen redt, verzoent,
levend maakt en rechtvaardigt!

Gratis online boeken lezen, delen en downloaden

(publicaties zijn tevens OM NIET als fysieke uitgave verkrijgbaar)

evangelieomniet.nl

In Galaten 4 zet Paulus twee verbonden tegenover elkaar. Het verbond met Abraham, uitgebeeld in Sara en Izaak én het verbond van Sinäi, uitgebeeld in Hagar en Ismaël. Het is één ding om te beweren een kind van Abraham te zijn. Maar Paulus stelt een andere vraag: wie is je moeder? Hagar, de slavin of Sara, de vrije vrouw? Gaat het om werken of om de belofte? Om vlees of om geest?